PLASTİK KABARTMA HARİTA MONTAJI

Plastik kabartma harita montajının nasıl yapılacağı aşağıdaki dokuz parçalı örnek ile açıklanmıştır.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

Burada öncelikle plastik kabartma haritaların kenar kesim işinin yapılması gerekir. Montaj işleminden sonra pafta ek yerlerinin fazla belli olmaması için kenar kesiminin belirli bir düzende yapılması gerekir. Haritaların montaj yapıldıktan sonraki bakış açısına göre kenar kesimi farklı yapılır. Eğer haritalara 3,6,9 numaralı paftalar istikametinden bakılacaksa 2,5,8 ve 3,6,9 numaralı paftaların sol kenarlarının kesilmesi gerekir. Eğer haritalara 1,4,7 numaralı paftalar istikametinden bakılacaksa 1,4,7 ve 2,5,8 numaralı paftaların sağ kenarlarının kesilmesi gerekir. Eğer montajlanmış paftalar yüksek asılacaksa yani aşağıdan yukarıya doğru 7,8,9 istikametinde bakılacaksa, 7,8,9 ve 4,5,6 numaralı paftaların üst kenarlarının kesilmesi gerekir. Bu şekilde kesim yerleri tespit edildikten sonra pafta kenarları dikkatlice kitabe çizgisinin dibinden küçük bir makasla kesilir (Şekil-123).

Şekil-123

Plastik Kabartma Harita Kenarının Kesilmesi

Dağlık alanlarda kesimde zorlanma olabilir. Buralarda kesim 0.5-1 mm fazla yapılıp sonradan fazlalık maket bıçağı ile alınabilir (Şekil-124).

Şekil-124

Fazlalıkların Maket Bıçağı İle Alınması

Montajda altlık olarak üçüncü sınıf sunta kullanılır. Altlık olarak kullanılacak suntanın kalınlığı, haritaların montajdan sonraki alanına göre değişir. Genellikle 1-2 metreye kadar olan uzunluklar için 8 mm'lik sunta idealdir. Bundan daha büyük alanlar için veya montajlı bir panonun nakli söz konusu olduğunda 12-18 mm'lik kalınlıkta sunta kullanılması gerekecektir. Burada sunta kalitesinin hem maliyet hem de montaj kolaylığı açısından 2 veya 3'üncü sınıf olması idealdir. Eğer montajlanacak panonun boyutu önceden bilinmiyorsa, suntanın boyutu yaklaşık montaj boyutundan biraz büyük seçilir. Montaj boyutu biliniyorsa sunta, buna göre önceden kestirilip hazırlanır.

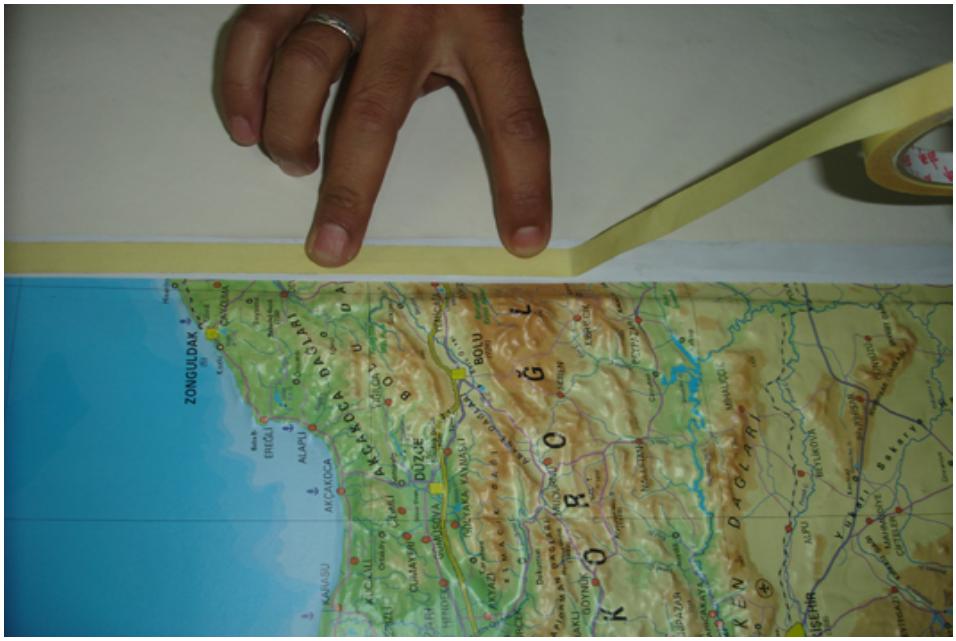

Şekil-125

Birleştirme Kenarlarına Çift Taraflı Bant Yapıştırılması

Kenar kesiminden sonra, birleştirilecek haritaların kesilen kenarlarına, boydan boya çift taraflı bant yapıştırılır (Şekil-125). Yapıştırılan çift taraflı bantların koruyucu tabakası kaldırılır. Daha sonra belirli bir düzende örneğin 1,4,7 sonra 2,5,8 sonra 3,6,9 numaralı paftalar sırasıyla kenarlaştırılarak birbirleri üzerine dikkatlice yapıştırılır (Şekil-126). Burada birleştirmede hata olduğu taktirde, paftayı yapıştırıcı bantın üzerinden kaldırıp yeniden komşu paftaya yapıştırma olanağı vardır (Şekil-127).

Şekil-126

Kesilen Kenarların Üst Üste Bindirilerek Yapıştırılması

Şekil-127

Hatalı Birleştirme Sonrası Yapışan Kenarların Ayrılması

Plastik kabartma haritalarda özelikle dağlık kesimlerde bazen tam bir kenarlaşma sağlanamaz. Ancak yine de azami özen gösterilmelidir. Özelikle belirli detayların (ülke sınırlar, yollar, nehirler vb.) öncelikle çakışmasına dikkat edilmelidir.

Geçici montajlı haritaların suntaya tutturulmasında toplu iğne ve farklı boyda küçük kafalı çivi kullanılır. Kolay çakılması için toplu iğnelerin önceden bir yan keski ile 1 cm civarında kesilmesi gerekir (Şekil-128).

Şekil-128

Toplu İğnelerin Yan Keski İle Kesilmesi

Montajlanmış paftaların geometrik şekli, haritaların projeksiyonuna göre değişir. Geçici olarak bant ile montajlanmış olan paftalar, sunta üzerine ortalanarak konur. Montajlanmış paftaları suntaya tuttururken düz alanlarda toplu iğne, dağlık alanlarda ise küçük başlı ince çivi kullanılır. Denizlerde grid çizgilerinin çakıştığı yerler, ilçe ve köylerin simgeleri, yazılarda harflerin içi toplu iğne çakılacak yerler olarak seçilir. Düz alanda toplu iğnenin çakılacağı yer, ucu sivri biz ve çekiç yardımıyla hafifçe delinir (Şekil-129).

Şekil-129

İğnenin Çakılacağı Yerin Önceden Biz İle Delinmesi

Delinen yere toplu iğne çakılır. Dağlık alanlarda, özellikle pafta ek yerlerinde birleştirmede mum ile ısıtılmış bir çivi yardımı ile plastik delinir, delinen yere uygun boyda ince küçük başlı çivi çakılır (Şekil-130).

Şekil-130

Birleştirme Kenarına Çivi Çakılması

Bazı hâllerde özelikle büyük ölçekli plastik kabartma haritaların çok yüksek dağlık alanlarında uzun boylu çiviler de yetersiz kalabilmektedir. Bu durumda pafta kenarı birleştirmede ince tel ya da naylon iplikler kullanılarak birleştirme kenarlarına dikiş atılabilir. Pafta birleşim kenarındaki uygun olan alana biz ile yan yana iki delik, tam deliğin altına isabet eden suntaya da matkap ile iki delik açılır. “U” şeklinde bükülen tel, pafta yüzeyindeki deliklerden aşağıya doğru geçirilerek, sunta arkasında düğümlenir. Tüm pafta kenarları ve yüzeyleri bu şekilde suntaya tutturulur. Yüksek alanlarda arazinin oynama ve çökme yapmasını önlemek için haritanın altına, yüksekliğine göre oluklu mukavva veya karton konulur (Şekil-131).

Şekil-131

Haritanın Dağlık (Yüksek) Bölgesinin Altına Oluklu Mukavva Konulması

Burada dikkat edilecek husus plastik kabartma haritaların doğal şeklini bozmadan montajın yapılmasıdır. Özellikle yaylaların çökme yapmamasına dikkat edilmelidir. Dikkat edilmezse yaylanın kotu sıfır deniz seviyesi ile aynı kotta olabilir. Harita dışında kalan sunta malzemenin fazlalıkları testere ile kesilir. Eğer montajlanmış haritalara çerçeve de yapılacaksa çerçeve ve lamba payı dikkate alınır.